

Oslo 5.nov 2021

- Oslo kommune ved Byrådet
- kopi til Klimaetaten og Bymiljøetaten

Grønt skifte i Oslo – Vi vil delta!

Appell til Byrådet og politikere i Oslo: Forslag til program for lokal innsats

Mange beboere i Oslo forstår at klimaproblemene er alvorlige. Vi tror mange ønsker å gjøre en innsats – her og nå - i sine egne lokalområder. Dette gjelder alles daglige og fremtidige liv. Innbyggerne vil gjerne samarbeide med andre om omstilling til en mer miljøvennlig praksis og om felles tiltak i egne lokalsamfunn. Men vi beboere trenger å vite hva som virker, klimaeffektene av ulike handlinger og endret praksis, og hvordan vi kan få økonomisk støtte til ulike tiltak. Vi trenger et møtested hvor vi kan treffes, få informasjon og drøfte: *Hva kan vi gjøre hver for oss og hva kan vi gjøre sammen?*

Vi mener Oslo kommune bør ta ledelsen og bygge opp et Program for et grønt skifte i Oslo der mange kan delta og gjøre en forskjell, og samtidig bidra til gode nærmiljøer, innholdsrik oppvekst og gode liv i byen vår. Vi kaller på Byråden for byutvikling og Byråden for miljø og samferdsel, bydelene, Klimaetaten og Bymiljøetaten. Bystyret har satt av mere penger til klimasatsingen enn det som hittil er brukt.

Motivasjon

For å stoppe utviklingen mot en global klima- og miljøkrise, må Norge og andre land snarest mulig stanse utslippet av klimagasser og slutte å forbrenne fossile brensler.

Oslo kommune har ambisjon om å være en verdensledende miljøby. Kommunens utredninger av klimastrategien som bystyret har vedtatt, viser at eksisterende tiltak og planer ikke er nok for å nå de vedtatte målene for de direkte klimagassutslippene i Oslo. I tillegg må vi ta ansvar for de indirekte utslippene som forårsakes av vårt forbruk, reisevirksomhet osv., som er flere ganger større enn de direkte utslippene. For å komme videre mot klimamålene, kan byens innbyggere både være pådrivere for de nødvendige omstillinger og selv endre atferd i miljø- og naturvennlig retning.

Store deler av befolkningen er klare for å bidra til det grønne skiftet. Vi er bekymret og vil gjøre en innsats, men vet ikke hvordan vi best kan delta og gjøre endringer. Myndighetenes klimaarbeid har hittil rettet seg mot ulike offentlige sektorer og næringslivet. Disse må naturligvis ta store institusjonelle, økonomiske og teknologiske grep.

Mange av tiltakene krever demokratisk tilslutning, men svært lite er lagt til rette for direkte innsats fra befolkningen i klimaarbeidet!

For å lykkes med den raske og omfattende omstillingen som kreves, må hele befolkningen være med. Folks forbruksmønster og aktiviteter, reisevaner, matvaner, arbeidsmønster, bolig-valg og så

videre må legges om i bærekraftig retning. Det grønne skiftet kan ikke realiseres uten at det store flertallet av befolkningen slutter opp om det.

Oslo kommune bør nå invitere til tiltak som utløser potensialet og ideene, initiativ og innsatsvilje til et felles løft fra store deler av befolkningen. Kanskje mottoet kan bli: «Vi i Oslo vil gå foran og vise verden vei!»

Klimapolitikkenes mål krever bred mobilisering for en omstilling av samfunnet. Og omstillinger er mye lettere, mer akseptabelt og hyggeligere når det skjer sammen med mange andre. Det gamle fyndord om å *tenke globalt og handle lokalt* er nå mer gyldig enn noen sinne. Lokalsamfunn i Norge og mange land har tradisjon for å skape gode liv og sterkere samhold gjennom samvirke, samarbeid og felles innsats, slik situasjonen nå krever. Lokal Agenda 21 var et viktig initiativ for noen år siden.

Bullby foreslår derfor at kommunens og statens myndigheter går sammen om en områdebasert, grønn omstilling av Oslo. Her følger en skisse til et program: «Grønt skifte i Oslo – Vi vil delta!» Vi ber våre folkevalgte utvikle et slikt program videre - til et felles løft for hele byen. Eksisterende ordninger og nye tiltak må settes i system i samarbeid med lokale krefter.

Områdebasert program for det grønne skiftet i Oslo

Vi foreslår et program som skal stimulere til lokalt samarbeid mellom befolkning, lokale ildsjeler, interesseorganisasjoner, lokalt næringsliv og offentlige etater innen klima- og stedsutvikling.

Det kan i første omgang baseres på innsats i de mest interesserte bydeler og lokalområder, gjerne skolekretser. Prosjektledere ansatt av bydelene er en viktig nøkkel. De kan stimulere, koordinere og hjelpe de mange frivillige krefter som alt er motivert for innsats, slik at de finner og kan utnytte de mange ulike støtteordninger (og foreslå nye) som finnes for bedre miljø, klimatiltak og bedre by- og oppvekstmiljø i Oslo. Klimaetaten og Bymiljøetaten bør også sette av kapasitet og ta ansvar for å følge opp det nye programmet, som en del av oppfølgingen av vedtatt klimastrategi og kommuneplan.

Arbeidsformen kan være å samle interesserte i bydelen for å utveksle informasjon, forståelse og mer kunnskap: Hva kan den enkelte bidra med? Og hva kan gjøres av endringer i våre dagligliv, vårt forbruksmønster og i våre egne nærmiljøer? Hva savnes? Er det behov for forbedringstiltak der du bor, andre tilbud og tjenester, lokale møtesteder og nye initiativ i våre nabolag? Tilbudene og livskvaliteten i våre egne lokalsamfunn og steder kan kanskje bli bedre, slik at vi kan utføre mere der, trives bedre og i mindre grad trenger å reise ut for å søke lykken alle andre steder.

Målet med programmet er mange gode lokalområder i byen, der folk samarbeider og legger om sine vaner i en mer bærekraftig retning. Levende og aktive lokalsamfunn er byggesteinene i den klimavennlige og bærekraftige byen.

Hovedmålet kan utdypes slik:

- Folkeopplysning om truslene mot klima og naturmangfold og hva som kan gjøres
- Danne verksteder og kampanjer for grønt skifte
- Endret hverdagspraksis hos oslofolk og flere miljøvennlige tilbud
- Nye organisasjoner og former for samhandling
- Fysiske forbedringer og møtesteder i de enkelte bystrøkene.

Programmet trenger flere enkelttiltak for å kunne lykkes

Sentralt politisk vedtak, som fastlegger prosjektledelse samt økonomiske og andre ressurser til støtte for det lokale arbeidet. Oslo har mye erfaring å bygge på, og folkevalgte bydelsutvalg som kan følge opp og videreutvikle program og tiltak lokalt, mest mulig i samarbeid med lokale grupper. Klimaetaten og Bymiljøetaten er trolig sentrale aktører.

Informasjon om klimaeffekter ved alle typer forbruk, og en form for Klimakalkulator som klargjør effektene av ulike tiltak og endret praksis. Oppbygging av kunnskap og forståelse hos alle deltakerne blir viktig. Kommunens klimaetat har god kompetanse for dette.

Lansering av programmet med invitasjon om å delta for de mest interesserte, gjerne i samarbeid med skoler og ideelle organisasjoner, kanskje knyttet til pågående lokalt arbeid som på Tøyen og Røa. Gode tiltak som er i gang, bør inkluderes. Høsten 2020 kartla arkitekt Bård Isdahl, i samarbeid med Bykuben ved PBE, en rekke eksisterende nabolagstiltak i Oslo, *se eget vedlegg*. Slike tiltak kan være aktuelle å knytte kontakt til.

Organisering på områdenivå er nødvendig - etter invitasjon om å slutte opp om programmet, til befolkning, ideelle organisasjoner, idrettslag, næringsliv, lokale foreninger og institusjoner som skoler, barnehager, bibliotek, ungdomsklubber og andre kulturinstitusjoner. Lokale planer og utbygginger kan gi nye muligheter.

Lokale prosjektledere i de deltakende lokalsamfunn må engasjeres, knyttes til bydelenes administrasjon, og få tilgang på hjelpere og ressurser som støtte til lokale initiativ. Bydelsutvalgene kan få store muligheter i samarbeid med gode krefter.

Byens store kulturinstitusjoner som ønsker å være til stede i bydelene kan inviteres inn, som for eksempel Munchmuseet, Oslo-Filharmonien, Nationaltheatret. Et rikere lokalt kulturliv vil være bidrag til det gode liv i byen, med mindre behov for reiser og transport. Private næringsvirksomheter med miljøambisjoner, og ideelle stiftelser bør kunne delta aktivt og bidra med økonomisk støtte og kompetanse.

Samarbeid med media og bruk av andre informasjonskanaler for å gjøre tiltakene og framgangen kjent, gjerne gjennom konkurranser mellom områder og jevnlig rapportering av utviklingen mot målene for det grønne skiftet.

Mange erfaringer å bygge på

Oslo har alle forutsetninger for å lykkes bedre med de nødvendige omstillinger enn de fleste lokalsamfunn i Norge og resten av verden. Vi har en velinformert og godt utdannet befolkning, og tunge kompetansemiljøer som kan sørge for at vi velger miljøriktige og effektive løsninger og som kan følge, evaluere og forbedre tiltakene over tid. Oslo har grønnstruktur og parker, en solid infrastruktur for bærekraftig transport som kan videreutvikles, og sterke offentlige institusjoner, inklusive demokratiske organer også på bydelsnivå.

Kommunen har dessuten mange års erfaringer med områdevis planlegging og utvikling der samarbeid med befolkningen og mange ulike aktører har blitt utviklet og gitt resultater, blant andre Miljøbyen Gamle Oslo, Oslo Indre Øst-satsingen, område-løftene i Groruddalen og på Tøyen, og prosjektet Bilfritt byliv.

Hva kan oppnås? Bare noen eksempler og muligheter

Satsingen kan både lette overgangen til et nullutslippssamfunn og realisere de positive gevinster for folkehelsen og det gode liv i byen som ligger i det grønne skiftet.

Omleggingen vil kreve respekt for - og et nærere forhold til naturen. Det kan bidra til reduksjon av energiforbruket, og en sirkulasjonsøkonomi med gjenbruk for å redusere forbruk og avfall. Dette krever omstillinger, men gir nye muligheter og flotte oppgaver i det lokale arbeidet, som f.eks. å sikre bekker, vegetasjon, dyreliv og parker. Planting og nye dyrkingsmuligheter i byen er ettertraktet. Skolehagene bør få en renessanse. Vi trenger bedre og mer sammenhengende stier, turveger og sykkelveger og bedre merking. Nedfallsfrukt kan samles hos positive hageeiere og brukes til eplekaker på ungdomsklubben og sykehjemmet. Hønsehold i barnehager med god eggedosis på barnebursdagene, er andre eksempler.

Det grønne skiftet vil gi nye arbeidsplasser og lærlingeplasser innen ombygging og tilleggisolering av mange hus, montering av varmpumper og solcellepaneler. Vi trenger flere byttepunkter og nye verksteder for reparasjon og vedlikehold gjennom systuer, snekker- og sykkelverksteder, verksteder for reparasjon av møbler, lamper og elektronisk utstyr. Utearealer og byrom kan rustes opp som oppholdssteder, møteplasser og arealer for lokalt kulturliv og rekreasjon. Behovet for flere lokale møtesteder og kafeer øker.

Programmet kan også gi nye muligheter for praktisk arbeidstrening for unge. Steder med arbeidstrening er i dag en mangelvare. Eldre håndverkeres erfaringer kan komme godt med i ulike samarbeidsprosjekter. Det er et paradoks at flere unge går ledige, mens arbeidsoppgavene står i kø. Deltaking i fellesskapet er det beste virkemiddel for unge med problemer.

Satsingen kan bidra til at færre faller utenfor samfunnet, og at segregering mellom ulike grupper av innbyggere og mellom ulike aldersgrupper reduseres, og slik bidra til mer stabile og sosialt bærekraftige bomiljøer rundt om i byen.

Det lokale arbeidet kan kombineres med videre utvikling av ulike typer kulturtilbud i bydelene, med skolene og bibliotekene, ungdommens kulturmønstring, idrettslag, eldresenter og andre frivillige tiltak, gjerne med støtte og rådgivning fra byens viktigste kulturinstitusjoner. De unges sang- og musikkgrupper vil gjerne og må få opptre. Veteraner vil også bidra.

Vi tror at mange vil ta i et tak for å skape gode nærmiljøer - og enda mer om vi også kan bidra til å redde planeten! Programmet må hjelpe til med å organisere folk omkring felles oppgaver og mål. Coronaperioden viste at svært mange vil og kan gjøre en innsats for fellesskapet.

Klimaeffektene av et program for Grønt skifte vil i første rekke være omlegging av reisemønsteret fra en bilbasert livsform til en mer miljøbasert lokal livsform. Dessuten ligger det store muligheter i å stimulere til mindre energibruk til bygninger og gjennom økt gjenbruk. Støtteordninger må gjøres kjent og bør forsterkes. Men vel så viktig er det kanskje å stimulere til samhold og fellesskap og nye sosiale mønstre. Det er viktig for et samfunn at mange får delta og gjøre en innsats.

Oslo, 5. november 2021

Bullby v/Kjell Spigseth og Jon Guttu

kiell.spigseth@gmail.com – mobil 950 78 864

jon.guttu@gmail.com – mobil 970 61 312